

NEET - Tineri care nu sunt încadrați profesional și nu urmează niciun program educațional sau de formare: Caracteristici, costuri și răspunsurile politicilor în Europa

Rezumat

Introducere

Viitorul imediat al Europei depinde de 94 de milioane de europeni cu vârste cuprinse între 15 și 29 de ani. Pe lângă provocările cu care tinerii se confruntă de generații întregi în momentul în care pășesc în viața de adult, această generație va trăi într-o eră a globalizării complete și va trebui să facă față responsabilității unei populații îmbătrânite. Prin urmare, faptul că acești tineri au fost loviți atât de grav de criza economică este foarte îngrijorător. În 2011 doar 34% dintre ei erau încadrați profesional, aceasta fiind cea mai mică cifră înregistrată vreodată de Eurostat. Cifrele șomajului indică, de asemenea, o piață a muncii considerabil mai dificilă pentru tineri: de la începutul recesiunii, șomajul în rândul tinerilor a crescut cu 1,5 milioane, ajungând la 5,5 milioane (sau 21%) în 2011.

Oricât de alarmante ar fi aceste statistici, ele nu reflectă cu exactitate situația tinerilor, deoarece mulți dintre ei sunt studenți și, prin urmare, se consideră că nu fac parte din forța de muncă. Din acest motiv, factorii de decizie din UE folosesc tot mai mult conceptul de NEET – (*not in employment, education or training*). Definiția este, în principiu, clară, referindu-se la persoanele care în prezent nu au un loc de muncă, nu sunt înscrise în niciun program de formare și nu sunt clasificate drept studenți. Se referă la faptul că aceste persoane nu sunt integrate pe piața muncii și, probabil, în societate în general.

Prezentul raport analizează situația în care se află tinerii din Europa pe piața muncii, cu un accent specific asupra categoriei NEET. De asemenea, raportul examinează factorii determinanți de apartenență la categoria NEET și măsoară costurile economice și sociale ale persoanelor NEET. În plus, evaluează modul în care politica statelor membre a încercat să sprijine tinerii în vederea integrării pe piața muncii.

Contextul politicilor

La nivelul UE, persoanele NEET sunt considerate una dintre cele mai problematice categorii în contextul șomajului în rândul tinerilor. Comisia Europeană a răspuns prin intermediul inițiativei emblematică *Tineretul în mișcare* din cadrul Strategiei Europa 2020 și prin *Inițiativa privind oportunitățile pentru tineri* 2012-2013. Aceste inițiative urmăresc să elibereze potențialul tuturor tinerilor și solicită o intervenție concertată din partea autorităților, a întreprinderilor, a partenerilor sociali din statele membre și din partea UE în abordarea acestei provocări. Un accent deosebit se pune pe asigurarea unor modalități de reintegrare în sistemele de învățământ și de formare profesională, precum și pe stabilirea unui contact cu piața muncii. În 2012, pachetul Comisiei Europene privind ocuparea forței de muncă, intitulat „Către o redresare generatoare de locuri de muncă”, a evidențiat din nou necesitatea de a oferi oportunități pentru tineri, subliniind importanța reducerii ratelor alarmant de mari ale șomajului în rândul tinerilor și a statutului de persoană NEET prin favorizarea tranziției către ocuparea unui loc de muncă.

Comisia Europeană a introdus noi indicatori, precum rata NEET, pentru a monitoriza piața muncii și situația socială a tinerilor și a facilita comparația între statele membre în contextul Strategiei Europa 2020. Acest lucru oferă o vizibilitate mai mare problemelor cu care se confruntă tineretul și consolidează poziția tinerilor pe agenda politică.

Principalele constatări

Potrivit Eurostat, în 2011, 7,5 milioane de tineri cu vârste cuprinse între 15 și 24 de ani, plus 6,5 milioane de tineri cu vârste cuprinse între 25 și 29 de ani, erau excluși de pe piața muncii și din sistemele de învățământ din Europa. Aceasta reprezintă o creștere importantă a ratei NEET: în 2008, statisticile indicau 11% din persoanele cu vârste cuprinse între 15 și 24 de ani și 17% din cele cu vârste cuprinse între 25 și

29 de ani; până în 2011, rata a crescut la 13% și respectiv 20%. Există diferențe semnificative între statele membre, rata variind de la mai puțin de 7% (Luxemburg și Țările de Jos) până la peste 17% (Bulgaria, Irlanda, Italia și Spania).

Persoanele din categoria NEET reprezintă o populație foarte eterogenă. Cea mai mare subcategorie tinde să fie cea care cuprinde persoanele cunoscute în mod convențional drept șomeri. Alte subcategorii vulnerabile cuprind tinerii bolnavi sau cu handicap și pe tinerii care îngrijesc membri ai familiei. Subcategoriile nevulnerabile îi cuprind pe cei care pur și simplu au luat o pauză și pe cei angajați în mod constructiv în alte activități, de exemplu artă, muzică și activități de autoinstruire. Ceea ce au în comun este faptul că nu acumulează capital uman prin canalele oficiale.

Unii tineri sunt expuși unui risc mai mare de a deveni NEET decât alții. Tinerii cu un nivel scăzut de studii au un risc de trei ori mai mare de a deveni NEET comparativ cu persoanele cu studii superioare, iar tinerii care provin din familii de imigranți au un risc cu 70% mai mare de a deveni NEET decât resortisanții țării respective. Tinerii care au un handicap sau probleme de sănătate sunt cu 40% mai expuși riscului de a deveni NEET decât cei care au o stare de sănătate bună. Mediul familial are, de asemenea, o influență crucială.

Statutul de NEET are consecințe grave pentru individ, societate și economie. O perioadă de timp petrecută în categoria NEET poate duce la numeroase dezavantaje sociale, precum izolarea, încadrare în muncă în condiții nesigure și cu salarii mici, infrafracționalitate și probleme de sănătate fizică și psihică.

În 2011, pierderile economice cauzate de neintegrarea tinerilor pe piața muncii s-au ridicat la 153 de miliarde de euro. Aceasta este o estimare prudentă și corespunde unui procent de 1,2% din PIB-ul european. Există diferențe semnificative între statele membre, dar unele țări plătesc un preț deosebit de mare, de 2% sau mai mult din PIB: Bulgaria, Cipru, Grecia, Ungaria, Irlanda, Italia, Letonia și Polonia.

Tinerii din categoria NEET sunt expuși unui risc mai mare de a se înstrăina politic și social. Comparativ cu tinerii care nu fac parte din categoria NEET, persoanele NEET prezintă un nivel semnificativ mai mic de interes politic, angajament politic și social, precum și un nivel mai scăzut de încredere.

Indicatorii politicilor

Politicile puse în aplicare de statele membre intervin în diverse etape de-a lungul procesului de ocupare a forței de muncă și sunt extrem de diverse ca scop, obiectiv și activitate. Deși eficacitatea lor este dificil de

apreciat, se pot identifica o serie de bune practici în conceperea și punerea în aplicare a politicilor:

- Măsurile politice trebuie diversificate, prin abordarea unor aspecte diferite ale procesului de ocupare a forței de muncă și acordarea unei atenții speciale diverselor categorii vulnerabile care sunt mai expuse riscului de a cumula dezavantaje multiple.
- Este deosebit de important să se ia în considerare disponibilitatea beneficiarilor de a se integra pe piața muncii. În timp ce tinerii mai pregătiți vor beneficia de inițiative care sunt puternic fundamentate în nevoile pieței muncii, alții trebuie să depășească barierele personale înainte de a participa la programele de ocupare a forței de muncă.
- Tinerii trebuie să se orienteze spre angajamente pe termen lung, durabile. Nu este suficient să găsească soluții pe termen scurt. Ei au nevoie de locuri de muncă de bună calitate, stabile și durabile. Aceasta presupune obținerea calificărilor necesare pentru o integrare reușită pe piața muncii.
- Implicarea mai multor părți interesate în conceperea și furnizarea unor măsuri de integrare a tinerilor pe piața muncii este esențială. Este nevoie, în special, de un nivel ridicat de implicare din partea angajatorilor și a reprezentanților acestora pentru măsurile care vizează promovarea capacității de inserție profesională a beneficiarilor lor.
- Măsurile care vizează ocuparea forței de muncă reprezentate de tineri trebuie să fie axate pe client, nu pe furnizor. Aceasta înseamnă asigurarea unor parcursuri diferite, de exemplu trecerea de la sistemele de învățământ obișnuite la parcursuri de învățare personalizate, asistate.
- Politicile de succes sunt inovatoare. Acestea introduc noi modalități de a ajunge la grupurile țintă, în care activitățile de sensibilizare constituie o parte importantă a eforturilor de a angaja tinerii privați de drepturi cetățenești, în timp ce campaniile de stimulare, de „branding” și de marketing pot fi utile în contextul unor servicii mai universale de integrare a tinerilor pe piața muncii.

Informații suplimentare

Raportul *NEET - Tineri care nu sunt încadrați profesional și nu urmează niciun program educațional sau de formare: Caracteristici, costuri și răspunsurile politicilor în Europa* este disponibil la www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef1254.htm

Pentru informații suplimentare îl puteți contacta pe Massimiliano Mascherini, director de cercetare, la mam@eurofound.europa.eu